

Jaaroverzicht 2009

GERALD DRIESSENS

Januari

Ardens Appelgevecht

Nooit eerder was een wintermaand zo spectaculair als januari in 2009. Naast de eerste Dikbekfuut voor België in Kluizen zat er nog steeds de Arendbuizerd, Sneeuwuil, Provençalse Grasmus en de Cirlgors die al in 2008 werden ontdekt. Op 4 januari kwam er van ver over de taalgrens de spectaculaire melding (met foto) van een Bruine Lijster. Erezée, Namen, was de *place to be*. Deze Aziatische soort trok de aandacht van waarnemers uit Nederland, Groot-Brittannië en Duitsland. Geregeld konden de aanwezigen tegelijkertijd genieten van de lijster, het aanwezige groepje Pestvogels, enkele Appelvinken, een Middelste Bonte Specht of zelfs een Notenkraaker. De plaatselijke horeca verkocht zelfs Bruine lijsterbier. De talrijke gevechten met andere lijsters die hun voedselterritorium verdedigden waren vaak spectaculair. Het landschap maakte dit hele plaatje af. Het was de vijfde waarneming voor ons land maar de eerste sinds 1956.

Bruine Lijster *Turdus eunomus*, Erezée (N), januari 2009, Filip De Ruwe

Februari

Vogeldag succes ...

De achtste editie van de Belgische Vogeldag ging niet onopgemerkt voorbij en het evenement groeide uit naar een ware vogelaarsmeeting. Gastspreker Dick Forsman, topdeskundige in Europese roofvogels, werkte als een magneet op vogelkijkend Vlaanderen en 240 bezoekers lieten zich naar de Middelheimcampus in Wilrijk lokken. De determinatie van kiekendieven werd overzichtelijk in beeld gebracht en voorzien van erg duidelijke aanwijzingen door de Finse spreker. Vooral de combinatie van educatie, ontspanning en sociaal contact vormen de onderliggende sleutel van het succes van deze Vogeldag.

Dick Forsman over herkenning van kiekendieven, Wilrijk, 21 februari 2009, Griet Nijs

Ijsvogel *Alcedo atthis*, Oosterlo (A), 27 juni 2009, Dieder Plu

Alpengierzwaluw *Apus melba*, Blankenberge (W), 9 april 2009, Patrick Beirens

Huiszwaluw *Delichon urbicum*, Arkemheenpolder (NL), 23 mei 2009, Luc Meert

Maart

Ijsvogels felblauw onder koude douche

We voelden het aankomen: de winterprik van januari ging door merg en been en sommige soorten moesten daarvan de gevolgen dragen. In het voorjaar hoorde de Ijsvogel *Alcedo atthis* dan ook tot de opvallende afwezigen, zelfs op plaatsen waar hij de jongste jaren niet meer weg te denken was. Verrassend was dat de soort zich later op het jaar op vele plaatsen toch als lichtjes wist te herstellen. Een klimaatsoort als de Cetti's Zanger *Cettia cetti* zal daar, buiten de gekende bolwerken, net iets meer moeite mee hebben.

April

White Cliffs of Blankenberge

Maart is nog aan de vroege kant, maar vanaf april kan je op vogelgebied al eens een bijzondere soort verwachten. Op 9 en 10 april moest je naar Blankenberge, West-Vlaanderen, indien je eens van nabij een Alpengierzwaluw *Apus melba* wou bestuderen. Bij gebrek aan de nodige bergen en rotsen scheerde deze supervlieger in volle stadskern langs de gebouwen, of soms zelfs laag over de waarnemers en dat leverde heel wat leuke plaatjes op. Fotografen die hun geluk reeds beproefden op gierzwaluwsoorten weten dat dit een buitenkans was, die ze hopelijk niet hebben gemist.

Mei

Met witte sokken in het modderbad

Het is niet de eerste keer dat zwaluwen de aandacht krijgen van Natuurpunt. 2009 was echter bijzonder want zowel in Vlaanderen als in Wallonië werden bezette zwaluwnesten geteld. Dat we met kunstnestacties met een vrij groot gemak de Huiszwaluw *Delichon urbicum* kunnen helpen was al langer bekend, maar de actie zal extra aandacht voor onze Boerenzwaluw *Hirundo rustica* rechtvaardigen. Deze sociale vogel is nog steeds erg welkom bij onze boeren maar het is vooral de letterlijke deur die te vaak niet meer open staat. Nieuwe veestallen zijn in veel gevallen te hermetisch afgesloten en te hygiënisch, er zitten dus ook minder insecten. We moeten trachten om deze soort als 'algemene' broedvogel te houden. En wel nu...!

Juni

Toekomst grauw...?

De Grauwe Vliegenvanger *Muscicapa striata* is een erg onopvallende soort en in de meeste gevallen vind je hem dankzij zijn roep. Maar het wordt steeds moeilijker, want het loopt niet vlotjes meer met deze bruine zomervogel. Dat is het geval voor heel wat soorten die tijdens de trek de Sahara over moeten. Zitten er Grauwe Vliegenvangers in je buurt, hang dan zeker enkele halfopen nestkasten in de onmiddellijke omgeving. We kunnen maar hopen dat de soort veel over het hoofd gezien wordt, want eens andere zangvogels uitvliegen, is het niet gemakkelijk om het roepje van de Grauwe Vliegenvanger er nog uit te halen.

Grauwe Vliegenvanger *Muscicapa striata*, Wellen (L), 13 juni 2009, Dirk Ottenburghs

Juli

Franklin op havenbezoek

Van 10 tot 12 juli verbleef er bij Desteldonk in de Gentse Kanaalzone, Oost-Vlaanderen, een Franklins Meeuw *Larus pipixcan*. Het was slechts de derde maal dat deze Amerikaanse meeuwensoort ons land bezocht. Na twee onvolwassen exemplaren mochten we nu genieten van een vogel in volledig zomerkleed. De vorige twee waarnemingen werden netjes gedeeld met onze noorderburen maar deze hield het na 12 juli voor bekeken. Opvallend dat deze soort in de lage landen meer opduikt dan de Lachmeeuw *Larus atricilla*, want in Groot-Brittannië ligt die verhouding anders.

Franklins Meeuw *Larus pipixcan*, zomerkleed, Desteldonk (O), 11 juli 2009, Filip De Ruwe

Augustus

Pendeldienst op Afrika

Het is één van onze meest fascinerende broedvogels, de Gierzwaluw *Apus apus*. Het blijft een ongelofelijke prestatie om zo laat in het voorjaar (april) te arriveren en vlak na het broedseizoen (begin tot midden augustus) reeds terug te trekken. We merken telkens weer dat er bijzonder veel initiatief leeft bij onze werkgroepen om iets te doen voor de bestaande broedplaatsen. Deze zomer zullen we alle beschikbare informatie rond het beschermen van nestplaatsen en het aanbrengen van nestkasten of inbouwstenen duidelijker structure-

Gierzwaluw *Apus apus*, Kallo (O), 4 juli 2009, Raymond de Smet

Duinpieper *Anthus campestris*, Lommel (L), 6 september 2009, Dieder Plu

ren op de Natuurpunt website. Zodoende kunnen onze vrijwilligers zelf beter aan de slag met deze informatie.

September

Duinpieper en passant...

Als broedvogel zijn we de Duinpieper *Anthus campestris* al erg lang kwijt. Als doortrekker echter hebben we heel wat duidelijkheid gekregen. Dat de trektellers elk jaar intensief tellen op hun waarnemingsposten, is daar uiteraard de regelrechte oorzaak van. In midden augustus komt de trek echt goed op gang, met een absoluut hoogtepunt in de laatste week van augustus. In de derde week van september is het grootste deel van de vogels gepasseerd. Klassieke plekken om Duinpiepers te zoeken zijn heideterreinen, vliegvelden en industriegebieden. Ook de de Brabantse kouters scoren de laatste 10 jaar bijzonder goed voor deze soort. Zo gingen niet alleen de aantallen van deze soort de hoogte in, maar kennen we nu ook in detail de vaste pleisterplaatsen van bv. Morinelplevieren *Charadrius morinellus*. Ook de omgeving van telpost De Maatheide is een uitgelezen plek voor deze soorten.

Oktober

Haven doet het nog...

België kent 21 door het BAHC aanvaarde waarnemingen van de Raddes Boszanger *Phylloscopus schwarzi*. Voor vele mensen een Klein Bruin Vogeltje maar een redelijk herkenbare soort. Typisch houden Raddes Boszangers zich op in dicht struweel, erg laag bij de grond. Geen sinecure om zo'n beestje goed in beeld te krijgen. Daar was de vogel die in oktober 2009 in de Zeebrugse voorhaven zat, dan toch de grote uitzondering op: vrijwel constant liet deze zich van op enkele meters bekijken en fotograferen. De resultaten zijn zelfs beter dan de plaatjes in je veldgids. De voorhaven tekent als bekende 'migrant-trap' hiermee stilaan haar laatste wapenfeiten op, want de beschikbare vogelruimte kraakt tussen het groeiende haven-geweld.

Raddes Boszanger *Phylloscopus schwarzi*, Zeebrugge (W), 22 oktober 2009, Alain De Broyer

November

Zwinfeest met wintervogels

Sinds de talrijke warme winters die we de laatste decennia kenden, zijn de aantallen van klassieke winter-soorten als Bonte Kraai *Corvus cornix*, Strandleeuwerik *Eremophila alpestris*, Sneeuwgorz *Plectrophenax nivalis* en Frater *Carduelis flavirostris* sterk verminderd. Veel belangstelling dus wanneer er in Het Zwin in Knokke tot 13 Strandleeuweriken, 63 Sneeuwgorzen en 10 Fraters verblijven. Het Zwin blijft een plek die een grondige controle steeds meer dan waard is. Ook nu weer bleek dat er zelfs naast die drie soorten nog wel bonuswaarnemingen te rapen vielen, zoals Ijsgors *Calcarius lapponicus* en Grote Pieper *Anthus richardi*. De uitbreiding die momenteel in uitvoering is, zal dat zeker nog versterken. Misschien wel de meest 'Zeelandse' plaats in ons land.

Frater *Carduelis flavirostris*, Knokke (W), 11 november 2009, Dirk Ottenburghs

December

Vogelfestival Damme

De winter puilt elk jaar uit van activiteiten. Indien gewenst kan je elk weekend wel terecht op één of andere studiedagen. Grote buitenevenementen zijn dan echter schaars, reden te meer om vroeg in het jaar een volledig decemberweekend vrij te houden voor een bezoek aan het Vogelfestival in Damme. Nog nooit zag je een stad zo leven in de natuur. Op de toren genieten van een 'weids' landschap, je spaarcenten opdoen op de optiekbeurs. Het is een uitgelezen moment om eens iets anders te doen, want dit is een evenement met veel toekomstperspectief.

Festivalbezoekers in Damme (W), december 2009, Aagje De Doncker

Bron: www.natuurfotoalbum.be
Tekst: Gerald Driessens,
gerald.driessens@natuurpunt.be

